

А.В. Кравчук, м. Вінниця
здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»
angelinakracuk@gmail.com

РОЛЬ ТВОРІВ ЕДУАРДА БРИЛІНА У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКИХ НАВИЧОК МУЗИКАНТІВ-ПОЧАТКІВЦІВ

Анотація. У статті розглядається роль творів українського композитора Едуарда Бриліна у процесі формування виконавських навичок музикантів-початківців. Проаналізовано особливості його педагогічного репертуару та визначено основні напрями його впливу на розвиток технічних і художніх умінь учнів. Обґрунтовано доцільність використання творів композитора у сучасній музичній освіті.

Ключові слова: Едуард Брилін, музична освіта, початкове навчання, виконавські навички, педагогічний репертуар, фортепіанна педагогіка.

Abstract. The article examines the role of works by Ukrainian composer Eduard Brylin in the process of forming performance skills of beginner musicians. The features of his pedagogical repertoire are analyzed, and its influence on the development of technical and artistic skills is determined. The expediency of using these works in modern music education is substantiated.

Keywords: Eduard Brylin, music education, beginner training, performance skills, pedagogical repertoire, piano pedagogy.

Постановка наукової проблеми. Одним із ефективних напрямів підвищення якості підготовки фахівців з музичного мистецтва на сучасному етапі є створення у вищому навчальному закладі культуротворчого середовища, забезпечити яке може розуміння мистецтва як чинника розширення пізнавальних можливостей особистості, розвитку її світоглядних установок, активізації внутрішнього емоційного життя [2, с. 30]. Одним із важливих завдань музичної освіти в сучасних умовах постає пошук ефективних методів навчання музикантів-початківців. Початковий етап навчання є визначальним для подальшого професійного становлення учня, адже саме в цей період закладаються основи виконавської техніки, музичного мислення та естетичного сприйняття.

Особливу роль у цьому процесі відіграє правильно підібраний педагогічний репертуар, який має відповідати віковим та індивідуальним особливостям учнів. Він повинен бути доступним для виконання, цікавим за змістом і водночас сприяти розвитку технічних і художніх навичок.

У цьому контексті особливого значення набуває звернення до творчості сучасних українських композиторів, зокрема Е. Бриліна, твори якого вирізняються педагогічною спрямованістю та доступністю для початківців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема підбору педагогічного репертуару широко висвітлюється у працях з музичної педагогіки. Питання забезпечення якості мистецької освіти розглядається в працях А. Козир,

Н. Мозгальнової, Ю. Москвічової, Г. Падалки, О. Рудницької, О. Щолокової та ін. Науковці наголошують на необхідності поєднання технічної доступності та художньої цінності музичних творів. Зокрема, дослідження присвячені питанням формування виконавських навичок, розвитку музичного слуху, ритмічного відчуття та емоційної виразності.

У працях вітчизняних і зарубіжних педагогів підкреслюється, що ефективність навчання значною мірою залежить від якості навчального матеріалу, його відповідності рівню підготовки учнів та поступовості ускладнення. Водночас творчість сучасних українських композиторів, зокрема Е. Бриліна, ще недостатньо досліджена в контексті початкової музичної освіти. Серед наукових розвідок, які вивчають творчість Е. Бриліна – публікації Т. Грінченко [1], О. Якимчук [3]. Це зумовлює актуальність більш детального аналізу його творів як педагогічного матеріалу.

Мета: Метою статті є визначення ролі та методичного потенціалу творів Е. Бриліна у процесі формування виконавських навичок музикантів-початківців.

Виклад основного матеріалу. Е. Брилін відомий як автор творів різних жанрів, серед яких два концерти для фортепіано з оркестром, симфонічна поема «Данко», дитяча опера-казка «Пригоди Барвінка і Ромашки» на слова Б. Чалого, а також численні зразки камерно-інструментальної та вокальної музики. Вагоме місце серед його композиторської спадщини належить музиці для дітей – це велика кількість п'єс і пісень. Творчість Е. Бриліна характеризується чіткою орієнтацією на потреби початкового етапу навчання. Його твори вирізняються доступною фактурою, логічною побудовою музичного матеріалу та виразною мелодикою, що робить їх зрозумілими та привабливими для учнів. Саме викладацька робота на кафедрі мистецької освіти ВДПУ ім. М. Коцюбинського спонукала митця до створення перших збірок. Як зазначає О. Якимчук, усвідомлюючи необхідність високохудожнього й цікавого педагогічного репертуару, Е. Брилін починає писати п'єси та пісні для дітей, які вирізняються художньою образністю назв, сприяють активізації творчих уявлень юних музикантів («Гаївка», «Відлуння», «Заклички», «Замріяна берізка», «Повітряна кулька», «Коліща», «Верболози», «Передзвони», «Старовинний годинник», «Сум», «Журавлиний спів», «Сопілкарі», «Вечоріє», «Бузок») [3, с. 87]. Широко відомий серед викладачів мистецьких шкіл навчально-репертуарний посібник «Сходінки до майстерності» (2017 р.), розрахований на учнів дошкільного та молодшого шкільного віку. Збірник складається з наступних розділів: п'єси, ансамблі, вправи. Як зазначає Т. Грінченко, композитору притаманне тяжіння до мелодичності викладення музичної думки та пріоритетність художньо-образного виховання маленьких музикантів [1, с. 61].

Однією з ключових особливостей є поступове ускладнення технічних елементів. Такий підхід дозволяє забезпечити системність у формуванні виконавських навичок, уникнути перевантаження учнів і створити умови для стабільного розвитку. Кожна з п'єс, пропонованих для вивчення юним піаністам, активізує їхнє художньо-образне мислення, а також спонукає вчителя до пояснення учням елементів музичної мови. Ансамблі зі збірника «Сходінки до майстерності» можуть виконуватися як учнем у супроводі викладача, так і

самими учнями, що є мотиваційним аспектом. У розділі Вправи містяться п'єси на розвиток різних видів техніки, зауважимо, що кожна з цих вправ – це невелика художня п'єса, що містить секвенційний рух, виразну мелодичну лінію тощо.

Використання творів композитора сприяє формуванню важливих компонентів виконавської майстерності, зокрема:

- розвитку ритмічного відчуття та метроритмічної точності;
- удосконаленню координації рухів і моторики;
- формуванню музичного слуху та інтонаційної культури;
- розвитку динамічної та артикуляційної виразності;
- засвоєнню основ музичної фрази та структури твору.

Особливу увагу слід звернути на поєднання технічної та художньої складових у творах композитора. Учні не лише опановують базові технічні прийоми, але й вчаться передавати характер музики, відчувати її емоційне наповнення, що є важливим етапом формування музичного мислення. Крім того, твори Е. Бриліна мають доступний і водночас художньо цінний зміст. Вони часто побудовані на яскравих образах і зрозумілих музичних інтонаціях, що сприяє розвитку уяви та емоційного сприйняття учнів.

Художній зміст пісень Е. Бриліна націлений на естетичне виховання, формування культури поведінки учнів у школі, за її межами, вдома. У піснях для дітей молодшого й середнього шкільного віку яскрава художня образність і сюжетна різноманітність поетичних текстів віддзеркалюють гумористичні, веселі, жартівливі, ліричні настрої («Мамина усмішка», «Невдалий виступ», «Чия це справа?», «Критик», «Правила для школярчаток») [3, с. 87].

Важливим фактором є також підвищення мотивації до навчання. Доступність і виразність музичного матеріалу дозволяє учням швидше досягати позитивного результату, що стимулює інтерес до занять і бажання вдосконалювати свої навички.

Висновки. Таким чином, педагогічний репертуар композитора може ефективно використовуватись як засіб комплексного розвитку музиканта-початківця, поєднуючи технічну підготовку та художнє виховання. Твори Е. Бриліна сьогодні широковідомі серед виконавців, учнів, студентів, викладачів мистецьких закладів освіти. У виконанні дітей та юнацтва пісні Е. Бриліна звучать на конкурсах «Крок до зірок» (Київ), «Музична парасолька» (Вінниця) та ін. Твори Е. Бриліна мають значний методичний потенціал і відіграють важливу роль у процесі формування виконавських навичок музикантів-початківців.

Вони забезпечують:

- доступність навчального матеріалу;
- поступовий розвиток технічних умінь;
- формування музичного мислення;
- розвиток емоційної виразності виконання.

Поєднання технічної доступності та художньої цінності робить ці твори ефективним інструментом у сучасній музичній педагогіці. Їх використання сприяє гармонійному розвитку учнів і формуванню стійкого інтересу до музичного мистецтва.

Список використаних джерел:

1. Грінченко Т. До питання оновлення педагогічного репертуару учнів музичних шкіл: «Сходінками до майстерності» Едуарда Бриліна. Філософія культурно-мистецької освіти: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, Київ, 2022, 60–64.
2. Мозгальова Н.Г., Барановська І.Г., Москвічова Ю.О. Теоретичні засади забезпечення якості підготовки вчителів музичного мистецтва. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова*. Серія 14. Випуск 27, 2019. С. 27–31. doi: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/27682>.
3. Якимчук О. Композитор Едуард Брилін: універсальний характер творчої діяльності. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв*. Серія: Музичне мистецтво. 2024. 7 (1), 79–94. DOI: 10.31866/2616-7581.7.1.2024.303772 URL: <https://musical-art.knukim.edu.ua/article/download/303772/296266>

УДК 78.071.1(477)"18/19"

DOI: <https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-5.10>

Криворучий Святослав, м.Вінниця
здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»
mozgaliovan@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ФОРТЕПІАННОЇ МУЗИКИ КІНЦЯ ХІХ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Анотація. В статті розкрито особливості розвитку української фортепіанної музики кінця ХІХ початку ХХ століття. Проаналізовано фортепіанну творчість Миколи Лисенка та Кирила Стеценка. Відзначено композиторську техніку, художньо-образний зміст, жанрово-стильову спрямованість фортепіанної музики цього періоду.

Ключові слова: жанр, композитори, національні традиції, фортепіанна музика, .

Abstract. The article reveals the importance of the personal and professional maturity of a master's student for his future professional activity. The essence and algorithm of the principle of performing mobility, its importance for the formation of the specified quality in the process of vocal training of master's students are analyzed.

Keywords: performing mobility, vocal training. personal and professional maturity, professional activity.

Постановка проблеми. В історії української музичної культури повоєнне півстоліття становить якісно новий період. За ці роки українська музика збагатилася великою кількістю нових творів, досягла високого професійного рівня, стала складовою частиною величній українській культурі. Тісно пов'язане з життям народу, українське фортепіанне мистецтво поповнилося сучасними образами, новим колом емоцій, що зумовило виникнення й розвиток нового інтонаційного словника, нових засобів виразності.